

Vår ref.
10/1674-6-MBA

Deres ref.

Dato:
01.02.2011

Butikken Emmas Drømmekjøkken i Tromsø er ikke universelt utformet

Det er et trappetrinn foran hovedinngangen som gjør det vanskelig for rullestolbrukere å komme inn. Butikken svarte aldri på ombudets henvendelser. Butikken hadde derfor ikke sannsynliggjort at det vil være uforholdsmessig byrdefullt å utbedre inngangen. Ombudet fant derfor at virksomheten bryter plikten til uu.

Saksnummer: 10/1674

Lov: DTL § 9

Dato: 1. februar 2011.

UTTALELSE I KLAGESAK - SPØRSMÅL OM UNIVERSELL UTFORMING AV BUTIKK

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til klage fra Norges Handikap forbund Tromsø (NHF) NHF klager på at butikken Emmas drømmekjøkken og under bryter plikten til universell utforming fordi butikken ikke er tilgjengelig for rullestolbrukere.

Ombudet har vurdert saken, og konkluderer med at Emmas drømmekjøkken bryter plikten til å sikre universell utforming av virksomhetens lokaler, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda innen tre uker fra det tidspunkt Emmas drømmekjøkken mottar ombudets brev, se vedlagte orientering.

OMBUDETS UTTALELSE

Norges Handikapforbund Tromsø har klaget på at flere virksomheter i Storgata og Kirkegata i Tromsø ikke er universelt utformet. Butikken Emmas

drømmekjøkken og under i Kirkegata har to innganger. NHF viser til at butikken Emmas under ligger i første etasje hvor det ved inngangspartiet er ett trappetrinn på 12 cm og en dørstokk på 5 cm. Det er umulig for rullestolbrukere å komme inn i butikken. NHF viser også til at det ved butikkens andre inngang er en høy terskel som gjør at rullestolbrukere har vanskeligheter med å komme inn også denne inngangen.

Emmas drømmekjøkken svarte aldri på ombudets henvendelser til tross for to purringer fra ombudet.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Offentlige og private virksomheter som brukes av allmennheten har en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon. Gjennom fysisk tilrettelegging skal flest mulig få tilgang til virksomhetens lokaler. Det er i utgangspunktet i strid med bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming faller bort dersom virksomheten sannsynliggjør at gjennomføringen av tiltakene er en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer (nytte vs kostnad)
1. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
2. de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen
3. virksomhetens ressurser
4. sikkerhetsmessige hensyn
5. vernehensyn

Selv om det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, kan ikke virksomheten unnlate å gjøre noe. Virksomheten må uansett sikre best mulig tilgjengelighet til virksomheten innenfor de rammer som ikke er uforholdsmessig.

Ombudets vurdering

Emmas drømmekjøkken og under er en virksomhet som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Virksomheten skal derfor tilrettelegge de deler av virksomhetens lokaler som benyttes av allmennheten (kunder eller andre) på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, vil ha tilgang til virksomhetens lokaler. Plikten til universell utforming gjelder helt klart hovedinngangspartiet til en butikk.

Hvordan de fysiske forhold ved den aktuelle virksomhet skal utformes for å sikre tilgjengelighet for flest mulig, må vurderes konkret. En veiledning om hvilke løsninger som vil avhjelpe behovet for flest mulig er gitt i offentlige standarder. Standard Norge har utarbeidet retningslinjer for universell utforming av nye bygg. Disse retningslinjene er veiledende for hva som anses for universell utforming etter DTL § 9. Det følger av NS 11001-1:2009 punkt 7.4 at

”...det skal ikke være nivåforskjeller mellom gulv ute og gulv inne ved inngangspartiet. Hvis døren har terskel, skal den ikke bygge mer enn 25 mm over gulvnivå...”

NHF har sendt fotografier av inngangspartiene til butikken, og oppgir at det er ett trappetrinn på 12 cm og en dørstokk på 5 cm ved en av inngangene. Ombudet registrerer at det ved inngangspartiene til butikken er terskler som gjør det vanskelig for rullestolbrukere og andre med nedsatt bevegelsesevne å komme inn i butikken. Ombudet har ikke målt den eksakte høyden på terskelen, men ut fra fotografiene er ombudet overbevist om at den er mer enn 25 mm. Slik ombudet vurderer det, gjør tersklene ved de to inngangene det vanskelig for rullestolbrukere å komme inn i butikken.

Emmas drømmekjøkken svarte aldri på ombudets henvendelser. Ombudet har derfor ikke grunnlag for å vurdere om det vil være uforholdsmessig byrdefullt for butikken å utbedre inngangspartiet. Ombudet kan heller ikke se at utbedring av inngangspartiet vil medføre store kostnader eller tekniske utfordringer.

Konklusjon

Ombudet finner at Emmas drømmekjøkken Skillebekk bryter plikten til universell utforming i DTL § 9 fordi inngangspartiet ikke er tilgjengelig for rullestolbrukere.

Ombudets forslag til tiltak:

Ombudet oppfordrer ledelsen ved Emmas drømmekjøkken til å utbedre inngangspartiet, slik at rullestolbrukere, og andre med nedsatt bevegelsesevne vil ha mulighet til å komme inn i butikken. Dette kan gjøres ved at en rullestolrampe (i tråd med NS 11001: 1:2009) monteres ved inngangen, eller ved at inngangspartiet jevnes ut til bakkeplan. Dersom virksomheten ikke retter seg etter ombudets uttalelse vil ombudet vurdere å bringe saken inn til vurdering hos Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Veiledningene i NS 11001:2:2009 kan bestilles hos Standard Norge på følgende webside: www.standard.no. Ombudet kan også være behjelpelig med dette.

Nemnda kan treffe vedtak om at det foreligger brudd på plikten til universell utforming, jf. diskrimineringsombudsloven § 7. Nemnda har også kompetanse til å pålegge stansing, retting eller andre tiltak. Dersom Emmas drømmekjøkken ikke følger et pålegg fra Likestillings- og diskrimineringsnemnda, har nemnda myndighet til å ilegge en løpende tvangsmulkt frem til forholdet er brakt i orden.

Ombudet ber ledelsen ved Emmas drømmekjøkken gi tilbakemelding innen **30. mars 2011** på om virksomheten vil rette seg etter ombudets uttalelse.

01. februar 2011

Sunniva Ørstavik
likestillings- og diskrimineringsombud

